

Szerkesztőség:

Arad-csanádi egyesült vasutak palotájában, havonta lap szellemi részét illető közlemények intézendők.

Bérmontetlen leveleket csak ismert kézföld fogadunk el.

Késziratokat vissza nem küldünk.

Kiadóhivatal:

Az „Aradi Közlöny” az arad-csanádi egyesült vasutak palotájában van, havonta hirdetések, előfizetési pénzek és a kiadás körüli panaszok bérmontre küldendők.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI, TÁRSADALMI és KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

Előfizetési árak:

Table with 2 columns: Helyben (Arad) and Vidéken (outside Arad). Rows for monthly, quarterly, and yearly rates.

Hirdetések díja:

Table with 2 columns: Helyben (Arad) and Vidéken (outside Arad). Rows for different types of advertisements.

A király mondta.

Arad, szeptember 11.

A hagyományos hűség és szeretet öszinte nyilvánulása tegnapi Nagy-Váradon olyan lelkes és főlemelő jeleneteket idéztek elő a király érkezésekor, aminek király és nemzet közt csak a teljes egyetértés érzi szülhet. S bár nem újság, hogy ő Felső-gét magyar földön mindig szeretet és ragaszkodás kíséri a rajongó lelkesedés közt, mégis jól fog esni minden magyar embernek, midőn olvassa, az a meleg hang, melylyel a király a törvényhatóságok küldöttségeinek üdvözlétére válaszolt, s bizonyára minden magyar ember szívének titkos hurját rezegteti meg az a mondás, midőn a király megindító kegyelettel „dicső elődjének” nevezi Szent László magyar királyt, s így azonosítja magát és felséges személyét teljesen a magyar királyság fogalmával, jelentőségével és nemzeti voltával.

Igen, így lehet és így kell ezt érteni, mert a királyt Szent László városában és magyar miniszterektől környezve fogadta a lakosság, melynek semmi köze az osztrák birodalomhoz, amely nem létezik, és nem létezik különösen akkor, midőn maga a király dicső elődjének nevezi Szent Lászlót, a szent magyar királyt. Különbözik hajlandók vagyunk hinni, hogy az az émylégős szóardat, melylyel Vancsa érsek osztrák szímpatiáit körülvette, nem tűnt fel senkinek és nem keltette azt a hatást, ami bennünk nyugodt olvasás közben támadt.

De történt legyen az bármiként, kétségtelenül emlékezetes lesz a király nagyváradi látogatása, mely ismétlenül s hatalmasan megmozdította a magyar állam képviselőinek impozáns látképét, fényt és hatalmát. A magyar állam feje, a korona verőfényben ragyogott az egykori szent magyar király nyugovó helyén, s míg a most elő király a porladóért imádkozva térdre borult a székesegyházban, az alatt a templomi kar az „Isten áldd meg a magyart”, szent-nél szentebb énekünket intonálta.

A király mondta így, sokszor. A választás után elhangzó éljenzés közt ő felsége az udvari fogaton a lampionokkal fényesen kivilágított városba hajtatott. A világotat magyban emelték a közben felállított magnezium-lámpák melyek fényében szép látványt nyújtott a gazdag lobogódsz. A városába alatt díszes diadalkapu volt felállítva „Isten hozta” felirattal.

A király itthon.

Székelyhíd, szeptember 10.

A királyt Nagyváradtól ideig mindentől lelkesen fogadták. Minden állomás fel volt díszítve, különösen Erdőszeg, mely illuminált is. Mindentünn nagy közönség várta a királyt. Székelyhídon a perron előtt díszes sátrók állítottak föl s a teret villamos lámpákkal világították meg. A király 8 órakor érkezett. Amint az uralkodó Dory főispán kíséretében kiszállott, Beöthy alispán a következőleg üdvözölte: „Felsőges urunk! Szeretett királyunk! A szeretet, hűség és hálaérzet vezetett minket, Bihar megyének minden rendű és rangú lakosát felséged színe elé, hogy alattvalói hódolatunkat bemutathassuk. Hagyományos ősi szokása nem-
szédelgés diadalt ül a becsületű munka fölött. S ez így fog menni örökké; nem lesz vége sohasem. Csoda-e hát, ha annyian megújulnak az érdekek emez undorító küzdelmét, ha annyian kidőlnek — és ahhoz a szabadító golyóhoz folyamodnak?!...”

szédelgés diadalt ül a becsületű munka fölött. S ez így fog menni örökké; nem lesz vége sohasem. Csoda-e hát, ha annyian megújulnak az érdekek emez undorító küzdelmét, ha annyian kidőlnek — és ahhoz a szabadító golyóhoz folyamodnak?!...”

szédelgés diadalt ül a becsületű munka fölött. S ez így fog menni örökké; nem lesz vége sohasem. Csoda-e hát, ha annyian megújulnak az érdekek emez undorító küzdelmét, ha annyian kidőlnek — és ahhoz a szabadító golyóhoz folyamodnak?!...”

Szemle-ut a kiállításon.

— Az „Aradi Közlöny” szakreferenseitől. —

Mielőtt a kiállított lovak fölül részletebben szólnék, egy kis statisztikát mutatok be a szives olvasónak. Kiállítva lett 70 ló és 18 egy éven alóli csikó. A lovakból esik Arad megyére 36, Csanád megyére 33 és Békés megyére egy. Színre nézve 30 pej, 22 sárga, 8 szürke vagy deres, 6 fekete és 4 fakó. Nemre nézve 49 kanca, 8 mén és 13 herélt. A fajlokat közt a legtöbb nézőt a

lyótló, ezrekkel zsebeiben: igazi párisi gavalérként... Öngyilkos — unalomból. Ez a história nagyon közönséges, talán meg sem érdemes írni; ugysis találkoznunk vele az életbenakárhányszor. Szerették egymást emezkedő szenvedélyvel, azután jelentkeztek az akadályok: holmi szülői ellenzés, vagyontalanság, rangkülönbség — mind olyanok, amiket erős akarattal talán le lehetett volna győzni. De hát ők kétségbeestek — olyan hamar, amint megint csak a lázas haladás gyermekei képesek.

Az esős novemberi nap s a cigarett kigyózó füstje elmélkedésre hangolják, — amihez különben nincs szókva. Számot vet eddigi életével s a továbbiakkal. Még van ötven-hatvanézer forintja. Éppen elég arra, hogy valami kisvárosban éldegeljen belőle, csendesen, zajtalanul, mint más közönséges ember. Ő, aki egy élt eddig, mint egy fejedelem, aki végigélvezte mindazt, ami a földön élvezni való van! — és közönséges ember!... Elszívja azt a cigarettet igazi angol flegmával... azután meghal — go-

Kaba Trifli Nagylakról egy Furioso fekete mént, Gorni Mihály pedig egy magas Gidrán sárga mént mutatnak be. A rotunda közepén találjuk még Kis-Peregről Szabó Sándor pej anyakanczját és Veres József gyönyörű sárga kanczáját; továbbá Aradról Halma Andor két anyakanczját csikóval. Egy külön épületben látjuk Purgly Jáncsuak sofronyai istállójából kiállított s a versenyen kívül nyilvánított 13 lovát és 5 csikóját. Jól esik a szemnek végigtekinteni azokon a finom állású, élénk szemű, középnagyságu paripákon, és szinte állítja az ember már őket páronként össze, kiszemelve egyet-egyet könnyebb ember alá nyergesnek is, mert ezek képviselik a mi vidékünkön a leginkább használt és legkeresettebb fajt. S habár feltűnik, hogy majdnem kivétel nélkül herélték a lovak, de méltán megnyugtató, hogy ezek nemzói után gondos kéz alatt még sok szép hasonló anyag fog az aradi piacra kerülni. Szikra Kálmán.

Városi közügyek.

Folytatólagos sorozata a városi közgyűlésnek. — Az Arad sz. kir. város törvényhatósági bizottsága által 1890 évi szeptember 18-ik napján délután 5 órakor tartandó rendes havi közgyűlésben tárgyalás alá kerülő ügydaraboknak sorrendje a következő: 11. A tanács jelentése az aradvárosi ipariszkolai bizottság előterjesztésére az ipariszkola 1890—91. évi szárazmádsága tárgyában. 12. U. a. az aradmegyei ipariszkolai bizottság előterjesztésére az 1890—91-iki iskolai évre vonatkozó ipariszkolai költségvetés tárgyában. 13. U. a. Jiraszek Lajos kérvényére az Eötvös-utca és Kis-kört sarkán tervezett udvari lakház építésére adandó engedély tárgyában. 14. Ugyanaz a 13 vártan bizottság által hozott határozatok és javaslatok tárgyában. 15. Löw Éva kérvénye szülészni oklevélnek kihirdetése iránt. 16. A nagyméltóságú m. kir. belügyminiszterium intérvénye a városi átirási díjra vonatkozó szabályrendelet jóváhagyása iránt és ezzel kapcsolatosan a tanács jelentése a pénzügyi bizottságnak az átirási díj kezelésére vonatkozó előterjesztése tárgyában. 17. A nagyméltóságú m. kir. belügyminiszterium intérvénye Urbányi János volt főkapitánynak megszavazott kegydíj jóváhagyása és ifj. Mosóczy Gábor közbevetett felebbesésének elutasítása tárgyában. 18. A nm. m. kir. kereskedelemügyi miniszter intérvénye a törvényhatósági utadon az állami és közsigi adóval egyesített főkönyvekben és lajstromokban való kezelésnek engedélyezése tárgyában. 19. A nagym. m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszterium intérvénye Ekkert Irma igazgató tanítónő igazgatónői illetményének folyosítása tárgyában.

AZ „ARADI KÖZLÖNY” TÁRCZÁJA.

Szeptember 12.

Különféle öngyilkosok.

— Az „Aradi Közlöny” eredeti tárczája. —

A modern élet legszokottabb — s talán mégis legborzasztóbb — bűnései. Az élet gondoljai rémekként nehezülnek az agyra s az ember fölülre négyeszik előlük menekülni; a megélhetés izgalmaitól s az emészető szenvedélyektől túlfeszült idegek lázas örjögésbe hozzák az embert. S az elfeledkezék a magasabb cözúra hívó szóatról, feyvert ragad, hogy gyáván megfutamodjék az élet baja előli, hogy önbatalmulag kioltsa azt a nemes szikrát, amit egy magasabb hatalom természetfölötti cözúra oltott beléje... Egy durranás — s az eszes, érző lény, amely szerencsés körülmények között boldogan élni s embertársait is boldogítani lett volna hivatva: holt, hideg anyag, amelynek semmi köze többé az élhez. Egy pillanat alatt: volt — és nincs többé... Az elbűvölő középkor borzadva fordult el az öngyilkosoktól s az örök kárhozat gyötrelmeitől, s az egyház megtagadta tőle a szertartásos temetést, kiállította a temető szentelt földjéről s annak árkaiba dobatta, mint az esett állatot. Azóta nagyot változtak az idők. Ma már egy-egy öngyilkosság fel sem tűnik; hiszen minden-napos dolog! S a sokaság nem itéli el, nem dob követ rájuk, legfőkébb ha számközi rajta. A pap meg, hogy eltemethesse, többnyire ráfogja, hogy örült volt. Talán igaz is van... Két dolog van, ami ha nem is igazolja, de legalább menthetővé teszi az öngyilkosságot. Az egyik a divat, annak a lázas élni-akarásnak a divatja, amely mindent magával ragad, s amely élni, élvezni csábit, míg csak ez a tombolás mindenünk fel nem emészt. A mi korunk a sietős munka, a láma, a zaj korszaka,

A másik mentő körülmény az a halálos küzdelem, amit az egyik lény a másik ellen folytat: a küzdelem a létért. A mindenség alkotó eleme az örök harc, mely együtt született a világgal. Egyik fűszál kiszorítja a másikat, a fa elvonja a másiktól az élető napugarat. Az állat megessi társát — s az ember megessi, elpusztítja valamennyit. Ez az élet sorja. S ha minden teremtmény egyarkodik a másikkal, miért lenne akkor az ember jobb valamennyinél, miért ne küzdena, marakodnék ő is embertársával körömszakadtig, az utolsó csopp vérig? Kegyetlen, pusztító ez a harc; hiszen a legrágábbért folyik: a kenyéért. S még napról-napra kegyetlenebbé válik. A fogyasztó mindig több lesz a földön, s a föld mindig csak annyit képes adni, mint azelőtt. Sőt talán még annyit sem; hisz az ember rablója a földnek: kiélt, kizsákmányolja azt, s elpusztítja termő erejét. Folyik tehát a harc szüntelenül, örökké, izgalmat nem ismerve. Az erősebb letiporja a gyöngébbet, a bűn gyözedelmeskedik az erényen, a család, a

lyótló, ezrekkel zsebeiben: igazi párisi gavalérként... Öngyilkos — unalomból. Ez a história nagyon közönséges, talán meg sem érdemes írni; ugysis találkoznunk vele az életbenakárhányszor. Szerették egymást emezkedő szenvedélyvel, azután jelentkeztek az akadályok: holmi szülői ellenzés, vagyontalanság, rangkülönbség — mind olyanok, amiket erős akarattal talán le lehetett volna győzni. De hát ők kétségbeestek — olyan hamar, amint megint csak a lázas haladás gyermekei képesek. A többit aztán elmondja az a két koporsó — meg az újságok szenzációs közleményei a kettős öngyilkosságról, a törvényszéki boncolásról, a temetésről s az azon nyilvánult nagy részvétről — meg más íly dolgokról, amik ma már kezdenek közönségesekké válni. Két nap múlva ezek is elhallgatnak — s egy hétre rá ugye felejtji mindenki a szerencsétlenséket, mintha sohasem is léteztek volna. Nemsokára azután mások következnek, akik szintén végigjárták ezt a színjátékot — a nagy közönség mulattatására... Öngyilkosok — szerelemből. Hajmeresztő, hátborzongató látvány! Kicsiny, szennyes padlás-szoba. Itt egy ágy, ott egy pár szalmazsák, pár törött lözsa, egy-két piszkos szalmazsék — s a közepén a szénszerpenyő, rajta a kiégett, elhamvadott kőszén. S az ágyon, a szalmazsákon, a lözsan hideg, kintől őszegörnyedé alakok: az apa, az anya és a cseme-gyermek. A sápadt gyermek arczán a halálküzdelem iszonyu kínja ül: a szemek kidülledtek türeikből s rémese-n bámulnak a semmiségre, a száj tele véres habbal, a fekete nyelv csonttá száradva kinyílik a szájüregből, a kezek, a lábak görcsösen össze vannak húzódva. Valami láthatatlan rem tette csontkezőt a gyermek nyakára s szorította azt, míg

lyótló, ezrekkel zsebeiben: igazi párisi gavalérként... Öngyilkos — unalomból. Ez a história nagyon közönséges, talán meg sem érdemes írni; ugysis találkoznunk vele az életbenakárhányszor. Szerették egymást emezkedő szenvedélyvel, azután jelentkeztek az akadályok: holmi szülői ellenzés, vagyontalanság, rangkülönbség — mind olyanok, amiket erős akarattal talán le lehetett volna győzni. De hát ők kétségbeestek — olyan hamar, amint megint csak a lázas haladás gyermekei képesek. A többit aztán elmondja az a két koporsó — meg az újságok szenzációs közleményei a kettős öngyilkosságról, a törvényszéki boncolásról, a temetésről s az azon nyilvánult nagy részvétről — meg más íly dolgokról, amik ma már kezdenek közönségesekké válni. Két nap múlva ezek is elhallgatnak — s egy hétre rá ugye felejtji mindenki a szerencsétlenséket, mintha sohasem is léteztek volna. Nemsokára azután mások következnek, akik szintén végigjárták ezt a színjátékot — a nagy közönség mulattatására... Öngyilkosok — szerelemből. Hajmeresztő, hátborzongató látvány! Kicsiny, szennyes padlás-szoba. Itt egy ágy, ott egy pár szalmazsák, pár törött lözsa, egy-két piszkos szalmazsék — s a közepén a szénszerpenyő, rajta a kiégett, elhamvadott kőszén. S az ágyon, a szalmazsákon, a lözsan hideg, kintől őszegörnyedé alakok: az apa, az anya és a cseme-gyermek. A sápadt gyermek arczán a halálküzdelem iszonyu kínja ül: a szemek kidülledtek türeikből s rémese-n bámulnak a semmiségre, a száj tele véres habbal, a fekete nyelv csonttá száradva kinyílik a szájüregből, a kezek, a lábak görcsösen össze vannak húzódva. Valami láthatatlan rem tette csontkezőt a gyermek nyakára s szorította azt, míg

Azután vannak még öngyilkosok félelemből, szegényből, kétségből — és tréfából. És még az isten tudja, mi mindenféle okból. De hát meddig fog ez tartani? Lesz-e vége valamikor? Azt kell hinnünk, hogy még nagyon sokáig fog ez így menni — talán ezután még inkább. Hiszen ember mindig több lesz a földön, ennivaló meg mindig kevesebb, azután még a civilizáció haladásával is mind nagyobb és nagyobb igények járnak együtt. Ezután hát mindig inkább lesz a hely itt a földön s mindig nehezebb a megélhetés; valószínű, hogy mindig többen is fognak innen kiszorulni. Igaz, hogy ez ellen a baj ellen is van orvosság. Az egyik maga a haladás, a mely az új találmányokban új megélhetési eszközöket, az újonnan föltalált

20. A tanács előterjesztése július havára le- és előírt állami adók után eső közési adó elő- és leírása iránt.

21. U. a. Böhm Lajos Perényi-utcai 6-ik sz., Ruff Mihály Ungyal-utcai 3-ik sz., Román U. trombita-utca 39-ik sz., Popovics Péter Florián-utcai 6-ik sz., Ilman Laura Holt-maros-utca 18-ik sz., Leitner János Kovács-utcai 20-ik sz. új épületeik közési adó alól való mentesítése iránt.

22. A tanács jelentése a VI. kerületi kulturális hivatal által város tulajdonát képező ménesvölgyi földtől 800 öölnyi területnek egy zsilipör-ház építése végett eladása iránt beadott kérvényre.

23. U. a. Klug és Szidák céznek falerakó helyek bérbevétele iránt beadott kérvényre.

24. Marek Mór és Bettelheim Manó kérvénye földhasználati átírására iránt.

25. A tiszti ügyészség jelentése Virágos Istvánnal kötött földhasználati szerződés tárgyában.

26. A nm. belügyminiszterium intézkvénye a város italmérségi jog kártalanítási tökéje után eső kamatok minden kamatlevonás nélkül való kiszolgáltatása ügyében tett felterjesztése.

27. Lux Mór felebbezése a tanács végzése ellen, melylyel a petroléumlámpák világitásáért járó keresetéből levont összegek visszafizetése iránt beadott kérvénye elutasított.

28. A polgármester jelentése az italmérségi jogért nyert kárpótlati töké után 1890 I. felére eső kamatok felvételéről.

29. A tanács jelentése a Kápolna-utcai laktanyánál eszközölt átalakításoknál és új építkezéseknél felmerült több kiadások és megtakarítások tárgyában.

30. A tiszti ügyészség jelentése Moskovits Izidorral egy színházépítési bolt és lakás bérlete iránt kötött szerződés jóváhagyása iránt.

31. A polgármester előterjesztése a törvényhatósági utak kezelése és fenntartására vonatkozó költségeloirányzatok tárgyában.

32. A tiszti ügyészség jelentése Munk H. és fia céggel tűzfűtő-állomás.

33. U. a. Hirschmann-Simonnak falerakó hely bérlet.

34. U. a. a „Maros” aradi evezős egy- lettel a csónakház felépítésére szükséges terület iránt kötött szerződés tárgyában.

35. U. a. a Pakurár Pálnak eladott ség- gai borju-utcai 10 sz. telek tárgyában.

36. A gazdasági szék jelentése heti pia- cokon a három országos vásár alkalmával felállítható Laczi-konyhakán és az egész vásártérre a bor, sör és égetett szesz italok kíméréséről. — továbbá

37. U. a. a vásártéri laktanya előtt fekvő kis korcsmány bérbeadása iránt tartott árve- res eredményéről.

38. A tiszti ügyészség jelentése Spitzer Ignáczal földhasználati iránt kötött szer- ződés tárgyában.

39. A nagyméltóságú belügyminiszterium intézkvénye az állatvásártér berendezése tár- gyában tett felterjesztésre; ezzel kapoc- satosan a tanács jelentése a berendezéshez szükséges korlátok felállítására iránt tartott árjelítés eredményéről.

40. Fejérvárnegy közönségének átirata tűzvész által károsult Moor község segélye- zése iránt.

Arad, 1890, szeptember 11-én.

Kiadta: Institutor Kálmán, főjegyző.

Külföld.

Nigra kitüntetés. A „Pol. Corr.” je- lentése szerint a király a Szt.-István-rend nagy szalagját adományozta Nigrának, a bécsi ország nagykövetnek. Ritka kitüntetés ez, amely éppen azért, mert olyan ritka, nem nélkülözheti a politikai jelen- tőséget. Nigra feldisztése az István-renddel kétszertelénl fényes jele annak, hogy

nemcsak a rideg érdekek szétszakitha- tatlan kötelékei, nemcsak a szerződés be- tül, hanem a meleg barátság érzelméi is összekötő kapcsolatot képeznek Olaszország és az osztrák-magyar monarchia között. Ez a rendjelaományozás megvártolja azokat, akik el akarták hitetni a vilá- gal, hogy a „P r o P a t r i a” trisztü- irrendista egyesület főlösztatása megzavarta volna az olasz-osztrák-magyar „entente cordiale”-t s éles eszmeccserét idézett volna elő a római és a bécsi külügyi hi- vatalok között. Amikor az olasz nagy- követ ilyen ritka kitüntetésben részesül, akkor annak bizonyítékát kapjuk, hogy az olasz kormány soha nem tett olyan lépést, amelylyel megingatta volna az osztrák-magyar monarchia intőző köréi- nek azt a szilárd meggyőződését, hogy semmi köze az irreducens gyálazatos üze- meikhez. Már pedig a tiltakozás a „P r o P a t r i a” felosztatása ellen alaposan alásta volna ezt a hitet. A Crispi-kabinet e he- lyett igen energikus rendszabályokat fo- ganatosított az „Oberdank” és hasonló egyetek ellen, ilyen módon — a tilt- kozás helyett — mintegy kiegészítve olasz területen az osztrák hatóságoknál intézkedéseit. A Szent-István-rend nagy- szalagja Nigra mellett erős czáfolat azok- nak is, akik folytonosan azzal izgatnak Crispi ellen, mintha Olaszország nem állna egyenranguan szövetségtársai mel- lett. Ha nem tekintenek Olaszorszá- got egyenrangú szövetségtársnak, ak- kor képviselője nem részesülhetne ilyen előkelő kitüntetésben, a mely amikor dokumentálja az olasz-osztrák-magyar viszonyok bensőségét, ugyanakkor tel- jes elismerést fejez ki azért a nagy diplomáciai ügyességért és államfé- rői tehetségért, amelylyel Nigra ha- záját képviseli udvarunknál és öregeit a rokonszenvet Olaszország iránt az osztrák- magyar monarchiában.

A czár Volhyniában. Sándor czár most látogatta meg első ízben Volhyniát. A tartomány a czárt nagy díszszel fo- gadta s mindenfelől özönlöttek a föld- birtokosok és a parasztság, hogy s ő t ő s k e n y e r e t nyújtsanak át a czárnak. A parasztság szalagokkal díszített virágokréttakkal kedveskedtek a czárnak. Luczban jelentkezett a czárnál Ga- n e t z k y tábornok, a vilnai katonai ke- rület parancsnoka, ki a hadgyakorlatokra ment oda. Résztvettek a luczi fogadta- tásban a szomszédos cseh telep z e- n e k a r a s a vladimir-volhynszki zsidó elemi iskola tanulói is. Rovnában a vol- hyniai nemesség tiszteltgette a czárnál. Dnyában a város képviselői s a parasz- tok küldöttségei fogadták sóval és ke- nyérral a felségeket, kik a lakosság lel- kesült ovációi közt hajtottak a városon keresztül a hadgyakorlat színterére. A lengyel lapoknak jelentik Varsóból, hogy a czár e hó 13-án a rovnoi főhadiszál- lásról egyenesen S p a l a vadászastélyba megy, ahol több vadászaton vesz részt. Varsó meglátogatása ezuttal nincs tervben.

Vilmos császár hadgyakorlaton. Szer- dán reggel 4 órakor a nyugati német had- test északról támadta meg az ellenfél Düssel mellett levő állását. A védők vil- lanyos fénynyel világotották meg az előttük levő területet. A tüzelés rend- kívül heves volt. A támadás sikerült; a támadók aszanczokat rohammal egymásután mind elfoglalták. Vilmos császár a keleti hadtest jobbszárnyát tartózkodott. A tü- zérség visszavonulásánál egy meredélyen egy ágyu talapzatával együtt felborult; egy tüzer életét vesz tette, kettő megsebesül- tek. A hadgyakorlat hat órakor ért vé- get. Ekkor Vilmos császár a düppeli emléknél birálatot tartott, kezét fogott Leszczynski vezénylő tábornokkal, hosszabban beszélgetett Deinhart el- lentengernaggyal s erre a „Hohenzol-

lern” yachtra szállott. Délután 1 órakor a „Mars” tüzérségi gyakorlóhajó búcsú- beszéd volt.

Legujabb posta.

— **Boulangert titkai.** A „XIX. Siècle” egyik munkatársa felkereste d’Uz és herceguot. „Tényleg adtam” — mondá a hercegnek a többek közt — „három milliót B o u l a n g e r részére. Amit Mer- meix megirt, e részben teljesen igaz. Mermeix tölem is adatokat kért, de azt feleltem, hogy nem jó a halottak ham- vai közt piszkálni. A pénz mindig a közvetítőknek adtam át, csak egyszer magának a tábornoknak, mikor valakit meg kellett vesztegetni, aki valóban a tett szolgálatokért nem is volt drága. A tábornok leveleit nem akarom a nyilvánosságra hozni, habár igen épüle- tessek. Két vagy három levélben kijel- lentette a tábornok, hogy a monarchia helyreállításán dolgozik. A tábornok ok- tondi ember. Január 17-ike, vagyis meg- választatása előtt gyakran jött hozzám. A választás után egészen más lett, s már nem volt annyira hajlandó mindent mérni, mint azelőtt. A pénzről sohasem számol- tak el. Különbö a monarchia helyreál- lítása után pénzemet vissza kellett volna kapnom. A párisi gróf azonban egy sou- sem adott Boulangere javára. Laroche- foucauld herceg egy nap Rothschild Al- fonzhoz ment, hogy pénzt kérjen Boulan- gere javára. Rothschild kereken megtagadta és a herceget igen hidegen fogadta. Mint később értesültem, Rothschild nagy össze- get bocsátott Boulangere ellenfeleinek rendelkezésére. Végül azonban a boulan- geristák is kipróbáltak tőle 200,000 frankot. A párisi gróf az „Alexandra-Hotel”-ben találkozott Boulangerral. A rendez-vou- st el rendeztem. A párisi gróf érkezett meg előbb, Boulangere kocsija ellenben egy negyedórával később. A párisi gróf eléje ment. Másfél óráig beszélgetett bel- és külpolitikai kérdésekről. A párisi gróf megígérte, hogy Boulangere pénzzel és hívelével támogatni fogja, aminek fejében a száműzetési törvények eltörlését kötötte ki. A royalisták arra kérték a párisi grótot, hogy az új köztársasági elnöki választás előtt jelenjék meg személyesen Versaillesben és törekedjék szavazato- kat szerezni, de a párisi gróf a kérel- met visszautasította azzal az indoklással, hogy nem akar forradalmat idézni elő. Január 27-ke után Boulangere azt tette volna, amit jónak látott. De meg sem mozdult. Kétszer szökött meg. Első ízben Le Herisse képviselő visszatérésre kényszerítette. A tábornok kérte, hogy titkolják el a dolgot. Második, végleges futása után azt irtam neki: „Egyszer már eltitkolta gyálazatos megfutamodását.” Megszökésének valódi oka nő befolyás lesz. d’Uz és hercegnek kétszer látta Bou- langert Jersey szigetén. Megvénült és el- hibozott; habóruza számít s az remél, hogy akkor Franciaország a hadsereg élére állítja.”

— **Röpirat Milán ellen.** A belgrádi rendőrség szerdán elkobzott egy „Szer- bia és a szerbség sirásói” című dinasztia-ellenes röpiratot, melynek szer-

zője állítólag Pelagics volt archimandrita. A röpirat szerzője étkelen szitkozódást visz véghez Milán király ellen, kárho- zatja az ő pénzügyi gazdálkodását, me- lyet a nemzeti vagyon rovására üzött, és azt az állítást kockáztatja, hogy Milán király Ausztria-Magyarország és a hala- dópárt segítségével meg akarja bukztatni a törvényesen fennálló regimet, maga akar a trónra ülni, hogy aztán az orszá- got Ausztria-Magyarországnak kiszolgál- tassa. Felszólítja valamennyi hazafit, hogy linchejk meg a honúrlokat, hogy vala- mennyi faluban és városban üljenek össze ilyen linchébíroságok, kenjék be a bünö- söket kátránnyal és gyujtsák meg őket. A röpirat Karagyorgyevics mellett tör- lándzsát és sajnálja emez érdemes nem- zeti dinasztia letételét.

Táviratok.

— **A király hadgyakorlaton.** —

Székelyhid, szept. 11. (Saját tud. táv.) Ő Felsege ma egész nap pihenőt tart; csak délután lesz udvari ebéd.

Nagyváradról ma délelőtt tíz órakor külön vonaton ideérkeztek: Szapáry Gyula gróf miniszterelnök, Orczy báró miniszter, Tarkovich államtitkár, Je- k o l f a l u s s y miniszteri tanácsos. Az érkezőket B e ö t h y alispán fogadta.

József főherceg Fejérváry Géza báró miniszterrel együtt Er-Diószegen, a Zichy-kastélyban evett szállást; ott van egyuttal a honvédfőparancsnoksági iroda is. Albrecht főherceg Pétriben lakik Klabusiskynél, ahol a főhadiszállás van.

Székelyhid, szept. 11. (Saj. tud. táv.) A király Szapáry miniszterel- nököt délelőtt felőrai különkihallga- tation fogadta. Délután háromkor sé- ta-kocsizást tett a városban a nép lelkesült örömrivala közt. Szapáry- nál a főispán vezetése mellett az ál- lami hivatalok küldöttsége, később a városi előjáróság küldöttsége tisztel- gett. Az állami hivatalok küldöttsége Orczy miniszterrel és Pápay nál, a kabinetiroda főnökével is tisztelgett.

Székelyhid, szept. 11. (Saj. tud. táv.) Délután hatkor udvari ebéd volt, melyen a király S á n d o r czár mai nevenapja alkalmából poharat emelve, német nyelven a következő felköszön- tőt mondta: „Ő Felsege III. Sándor czár jöletére. Sokáig éljen!” Délután utaztak át különvonaton Albrecht, Vilmos, Frigyes, Ottó főhercege- gek, kik Petribe mennek a főhadiszállásra. Az indóházban D ö r y fő- ispán fogadta a főhercegeket. A miniszterek este utaznak Debreczenbe, hogy a királyt megelőzve, a fogadta- tásnál jelen legyenek.

— **A „Tribuna” sajtópere.** —

Kolozsvár, szept. 11. (Saj. tud. táv.) A „Tribuna” sajtópere alkalmából J e- s e n s z k y Sándor helyettes főügyész nagyszabásu, remek vádbeszédet mondott, melyet mély figyelemmel hallgattak. Az általános rész után 10 percze fel kellett függeszteni az ülést. Az ülés megkezdése után a főügyész helyettes behatóan foglal-

kozott az inkriminált két cikkel és be- szédét így végezte:

Esküdt Urak! Ez vészjelet hirdet Magyarország megsemmisítésére. Ez nyílt hadüzenet, mely készen áll, ha kell, nem- zetünk és államunk megdöntésére, a ma- gyarok vérén is átgázolni. Ez nyílt árul- lás, nyílt ellenállás, mely az ország és nemzet elleni merényletre bnadit. Egy belforradalom szele az, mely az arcot megcsapja e szavak hallatára! Itt nincs helye a vitakozásnak; tanait megoldani nem lehet, csak megsemmisíteni kell azokat.

Őnök egyhangulag ki fogják mon- dani, hogy a vádlottak az ezen cikkben foglaltakért is vétkesek.

A tárgyalást estig a vádbeszéd vette igénybe. Az eljárást folytatják.

Kolozsvár, szept. 11. (Saj. tud. táv.) A „Tribuna” sajtópereben az esküdtzék egyhangú verdiktje alapján a bíróság M a- k a r e i u lelkész két rendbeli izgatásért másfél évi államfogházra, 400 frt pénz bírságra, S l e p t i m i u szerkesztő köteles figyelem elmulasztása miatt hat havi fogházra ítélte. Mindketten semmisséget jelentettek. Az olákok éljenez- ték a vádlottakat.

— **A Duna áradása.** —

Budapest, szept. 11. (Saj. tud. táv.) A Duna a fővárosban 20 cen- timéternyit áradt. A vízállás 565 centiméter. A hullámok már ki-kicsapnak az alsó rakparton; fő- leg a budai oldalon egyes alacson- nyabb fekvésű utcákban a csator- nákból kitódult víz elárasztotta a pinczelakásokat. A Margit- sziget alsó része teljesen víz alatt áll. Szakférfiak szerint a víz már nem fog emelkedni, minthogy a felső vidékről apadást jeleznek.

Pozsony, szept. 11. (Saj. tud. táv.) A víz ma reggel 27 centiméterrel apadt. Most már sem a várost, sem a megyét nem fenyegeti veszély.

— **Megszűnt lap.** —

Pozsony, szept. 11. (Saj. tud. táv.) A „Pozsonyvidéki Lapok”, miután a lap ta- laldonosa csödbe jutott, megszűnt. Azt hiszik, hogy legközelebb új magyar nap- lap fog megjelenni. (Kár, hogy éppen Pozsonyban szűnt meg a magyar lap.)

— **A kolera.** —

Madrid, szept. 11. (Saj. tud. táv.) Va- lenciaiában tegnap 24 ember betegedett meg kolerában, akik közül 7 meghalt.

— **Földrengés.** —

Malaga, szept. 11. (Saj. tud. táv.) A szomszédos özségében tegnap reggel erős földrengést éreztek, de amely kárt nem okozott.

— **Zavargás Angliában.** —

Svuthampton, szept. 11. (Saj. tud. táv.) A zavargások este ismétlődtek. A katonas- ság szuronnyal szegveze firtett ki több ut- czát. Éjjeltájban a nyugalom újra helyre állt. A dockok felé vezető utakat és a fő forgalmi helyeket katonaság tartja meg- szállva.

Naptár.

Szeptember 12. Péntek. Róm. kath. naptár: Tóbiás pk. — Protestáns naptár: Szir. Tóbiás. — Görög-országi naptár (aug. 31): B.-Asszony ó. — A nap kel 5 óra 33 perczkor, nyugszik 6 óra 18 perczkor. Október 6. A vértanúk szobrának leleplezése.

Időjárás.

Légnymás: reggel 7 órakor 767.1 mm., dél- után 2 órakor 764.9 mm. Hőmérsék: reggel 7 órakor C° +11.5, délután 2 órakor C° +20.8. Szél iránya és ereje: reggel 7 órakor DK. 4. délután 2 órakor DN. 4. Felhőzet: reggel többnyire derült, délután borult. Csapadék az utóbbi 24 órában: 0 mm.

Körlevél.

Aradvármege törvényhatósági bi- zottsága folyó szeptember hó 18-án csütörtökön délelőtt 9 ó r a k o r rendkívüli közgyűlést fog tartani.

Tárgy:

A folyó évi szüreti határidők meg- határozása.

Van szerencsem erre a törvény- hatósági bizottság t. cz. tagjait tisz- telettel meghívni.

Aradon, 1890. évi szeptember hó 7-én.

Fábián László, főispán.

A kiállításról.

A kiállítás sorsjártéki juryje: Kris- tyóry János, Nachtnebel Ödön, Lukácsy Miklós, E. Illés László, tegnap délután a kiállítás ki sors- játéki nyereneménytárgyak kiválasztá- sán és megvásárlásán fáradozott. 24 tár- gyat vásároltak meg, egészen az 50 frtn nyereneménytárgyakig. A vásárlást ma foly- tatni fogják.

A kertészeti jury ma délelőtt 8 órakor ülést tart a kiállítás pavil- lonban.

világrészekben több helyet, több művelni való földet ad az embernek. Azután a most fenyegető világháború, meg az utána következő dögvész, kolera mind na- gyon jó orvosságok lesznek az emberi- ségnek e betegség ellen. Pusztítja az embert, kevesbitik a kenyérfogyasztót, könnyebbé teszik az egyesekre a meg- élhetést.

De mindemellett is el fog egyszer majd következni az az idő, amikor ugy elszaporodik fajnuk itt a földön, hogy nem lesz helyünk, hova fejünket lehajt- sük, hogy nem lesz egy falat kenyérünk, amivel gyöttré éhségünket csillapítsuk. A mikor több lesz az ember, mint az enni- való . . .

P. B.

Az elvesztett paradicsom.

(Franczia regény.)

Az „Aradi Közlöny” számára eredetiből fordította. Gróziánna.

Es ez így folytatódott. André elő- hozta a Renandière érdemeit, a Gillette erényét, megjegyezve, hogy Renandière felér Villadonnal és Gillette Andréval.

De a gróf csak hallgatott.

— Ha Renandière nem érdemli meg dicséreteimet, mondja meg nekem, atyám. Ha ebben a családban valami szennyfolt van, vagy általam nem ismert becstelensé- g, miért nem világosít fel engem? Atyám, kérem, beszéljen, ez a makacs hallgatás bánt engem.

— Nincs mit hozzátennem a mon- dottakhoz.

— Fentartja visszautasítását?

— Igen.

— Magyarázat nélkül?

— Nem tartozom olyann adni.

— Atyám, könyörgöm.

— Jól van, végezzünk és ne halljak többé beszélni erről az ostoba kalandról. E durva beszéd, amelyhez André nem

volt megszokva, belenyilatott a fiatal em- ber szívébe.

Úcsészhez fordult. A pap hallgatta ezt a szóvitát, anél- kül, hogy részlet vett volna benne, de lel- kelt mardosta ez az atya és fia közti per- lekedés.

Es mély számalom töltötte el szívét a Villadon szomorúsága előtt.

Könyek állottak szemében.

Mi történt egykor Fernando és Re- nandière közt? Az orvos és a nyája szava- i, amelyeket ágában betegen feküdvé hal- lott, nem világosíthaták fel. Hasztalan gyötörte magát, csak egy dolgot értett meg: hogy Fernando a Renandière sze- retője volt . . . hogy ő, Noel nem volt a Villadon és a Fernando fia, mint An- dré, hanem egy bűn által született gyermek . . . Renandièreától és Fernan- detől.

Az egykor ágában hallott szavakból gyűlölet hangzott ki . . .

Fernande gyűlölni látszott azt a férfit. Miért?

De ismerve a Villadon gróf titkát, minthogy gyermekies indírczója árulta el a grófnak ezt a titkot, megbocsátotta neki az iránta tanúsított hidegséget; és most azért sajnálta, mert nem látott a szegény embernek menedéket ebből a tragikus helyzetből, amely örvényként tá- tongott előtte.

Könyes szemekkel mondá André!

— Noel, te nem védezs engem?

Es Noel, apját követve, nem mert beszélni.

Mit is mondott volna? Felbátorítha- ta-e André, hogy atyjával harcba lép- jen? O nem parthaltatta ezt a házasságot meg akkor sem, ha nem volna tudomása arról a borzasztó titokról.

Imádtá bátyját; André viszont sok- kal gyöngédebb szeretettel viseltetett iránta, mint a közönséges testvéri sze- retet.

André folytatta:

— Atyánk nézetén volnál?

— Igen, André.

— Te is?

— Cs mivel a gróf is egyszerre bizo- nyos rémülettel tekintett Noelre, gondol- va azt, hogy a fiatal pap nem felejtett el semmit a gyermekkori drámából és hogy ennek következtében ismeri a Villadon és Renandière közti gyűlöletnek okát, Noel sietett hozzátenni:

— Különösen az a nézetem, hogy nem szabad engedetlenkedni atyáknak. Akarata határozott. O nem akar bele- egyezni ebbe a házasságba. Nem áll jo- gunkban ezt az akaratot vitatni.

— Erre az engedelmességre nem va- gyok képes . . . Ez szolgai engedelmessé- g . . . En köteles vagyok hitemet, szer- relmemet és boldogságomat védeni.

A gróf, aki hallotta Noel szavait, megkönnyebbültnék látszott. Könnyűben lélezett Noel nem tudott semmit! . . .

A férfi elfelejtette a gyermeket . . . Ez borzasztó lett volna! . . .

Es husz esztendő óta most talán elő- ször tekintett a grófra szelidebben és gyöngédebben a fiatal papra . . .

Mert eszébe jutott, hogy ha a pap nem felede el a mulat: minő élet, minő gyötrelm lehet ez reá nézve! . . .

Es Noel talán megértette a gróf tit- kos gondolátát. A szomorúság, a fájdalom és maró emlékek közösek voltak köztük.

Nem volt-e elég ez, hogy egymáshoz közelebb hozza őket?

André befejezé a vitát, szokott ér- lyével:

— Atyám, én csak akkor fogom ma- gam alávetni akaratodnak, ha ismerem tagadásodnak titkos indokait. Nem ké- telkedhetem benne, hogy ezek az okok lé- telnek. Remélem, hogy elég bizalommal viseltetik irántam, és közölni fogja azokat velem . . . Máskülönb . . .

— Máskülönb? — kérdi Villadon összezott szívvél.

— Harmincz éves vagyok — mondja

André tompa hangon — és nélkülözhe- tem atyám akaratát.

— Gyermekeim, te fenyegetsz? — fe- lült a gróf fájdalommal. — De hát azt hi- szed, hogy én csupa szeszélyből ellenke- zem ezzel a házassággal? . . . Azt hi- szed, hogy irántadi szeretetem csökkent? Nem . . . Bobizonyitom neked . . . Bele- egyezem ebbe a házasságba . . .

— Ah!

— Beleegyezem, hanem egy feltétel alatt . . .

— Oh! atyám . . . előre is elfoga- dom . . .

— Es Noel magában meghatottan mondja:

— Lehetséges? Jól hallottam?

— Ha Renandière orvos beleegyezik ebbe a házasságba, nem lesz többé okom ellenkezni vele . . .

— És előadja Gillette leányának?

— Igen.

— Oh! atyám milyen jó ön! . . .

— Ne köszönd meg egyelőre.

— Miért?

— Mert bizonyos vagyok benne, hogy Renandière-nél éppen olyan ellenkezésre találsz, mint nálam.

— Ah!

— Cs André végig simított kezével a homlokán. Itt határozottan egy titok lé- tetett a két család közt, amelyet eltitkol- tak előtte. De milyen? Hiába gondol- kozott.

— Elmegyek Gerdonba. Felkeresem az orvost, beszéllek vele, hogy tudjam, mihez tartsam magam.

— Menj.

André egy mozdulatot tett a gróf felé és odanyújtotta kezét.

— Bocsásson meg; atyám ha meg- bántottam. Anyira szeretem!

A gépészeti csoport juretepe tegnap délután hosszas tanácskozás után befejezte működését.

A lókiállítás ma délután 6 órakor bezárják. A díjak már oda vannak elhelyezve, azonban csak akkor fogják kiosztani, amikor a többi s a főjűry ezeket az ítéleteket is felül fogja vizsgálni.

A baromfi-kiállítást most rendezik. Az állatkiállítási területen a lycaumon alul, az Eötvös-utca végén szombaton délután 12 órakor nyitják meg és nyitva lesz szombaton, vasárnap, hétfőn, kedden és szerdán, mindig reggeli 9 órától délután 6 óráig.

A baromfi-kiállítás igen gazdag lesz. Ugy Aradról, mint távolabbi vidékekről sok szép baromfi jelentettek be, s ezek beküldése már folyamatban is van. A rendezés élén Fényes Kálmán dr áll mint csoportelnök, ki is mindent elkövet, hogy a kiállítás eme része felülmúlja a hasonló vidéki kiállításokat. A kiállító baromfiak a kiállítási bizottság által előzárva készítettek csinos ketrecekben lesznek elhelyezve.

A szarvasmarha-kiállítás is készült.

A tenyészmárha kiállítása folyó hó 19-én pénteken reggel 10 órakor nyitják meg ugyancsak a volt cirkuszoldó átalakított állatkiállítási területen. Ezen kiállításra a Purgly-féle istálló külön gyűjtőteményes kiállításán kívül 70 drb szarvasmarha van bejelentve. Felhívattak mindazok, akik még bejelentéseiket meg nem tették, hogy minél előbb jelentsek be kiállítandó állatjaikat.

A tenyészmárha-kiállítás 19. 20. és 21-én lesz nyitva. A beküldendő állatok előbb állatorvosilag megvizsgálatnak. A beküldésnél igazolt járlat küldendő. Az állatok vasuti szállításért bikák, ökrök és tehénkért 1.68 század krajczár, borjúkért 0.79 krajczár, szopóborjúkért 0.26 krajczár fizetendő darabonként és kilométerenként. Az állatkészítők felhármasított állatjaikat.

A bejelentett kiállítók jegyzéke következő: pankotai uradalom (30 drb); — Boros Béni Gurahoncz (1 drb); — Lőfőr Mór Bánhegyes (10 drb); — ujaradi uradalom (5 drb); — gyoroki uradalom (6 drb); — kisjenői uradalom (6 drb); — Lonovits Gyula Dombegyháza (4 drb); — Macsinik János Arad (2 drb); — Mayerhoffer Lajos, Iratos (3 drb); — Pertrán György, Mezöhegyes (3 drb); — ezekhez járul Purgly János szonronyai uradalmának gyűjtőteményes kiállítása 17—18 darabbal.

Ugyancsak a tenyészmárha-kiállítás idejében tartatik meg a juhkiállítás is. Erre a bejelentések még mindig elfogadtatnak.

Az élő szobor.

„Szobor vagyok, de fáj minden tagom!” Valóságilag nem találom a helyemet. Kezestül-kasul kötöztek nehéz láncokkal, melyek talán mélyen bevágódtak volna érce husomba, hogyha Tourbain ur egy pár ócska paplandarabkát nem helyeztél aljok; köszönet az áldozatkészséget az „Áldozatkészség” nevében. Adjon isten neki olyan hosszút a helyébe, amelyen alatt tetszése szerint nyújtózhat. Szívvel kívánom neki, mert nem nehezebbek rá; hiszen végre is nem ő az oka, hogy nekem még az ingből is oly kevés jutott, hogy szégyenletemben a vérem arcomba futna, ha meg nem aludt volna, mikor a harangöntő tégléből a világba kiléptem. Zala tudja, ő feleljen róla, mert hiszen volt agyag a kezében annyi, hogy bundára is telt volna; vagy talán azt akarta jelképezni, hogy az Áldozatkészség az ingét is oda adja? Nem tudom, létezik-e ma még ilyen áldozatkészség, de hogy olyan van, mely elveszi a másét, azt magamon tapasztaltam.

„Fáj minden tagom.” Huznak, vonnak, taszigálnak, s a mellett oly könnyörtelenül bűvészködnek rám az emberek, mintha soha se látták volna magamforma lényt. Vajon nem ismerné az aradi közönség az Áldozatkészséget? A jókarat, úgy látszik, megvan bennök arra, hogy megismerjék, mert készítettek egyet, amelyet most már folyton szemök előtt akarnak tartani, hogy példát vegyenek — vagy tán hogy nyújtsanak? — Általán. Aligha nem az utóbbi áll, mert ez olcsóbb...

Nem találom a helyemet. Először a színház felől ülökére huztak fel „Hungaria” nagynéni számolyának, úgy, hogy éppen a Tóniék ablakába láttam; meg lettem volna előzve a vizavi-val, de bajomra egy professzor vetődött arra, kinek a könyvében más elhelyeztetésben vagyok lerajzolva. Ez, nyilván attól való félelmében, hogy visszakerék majd tőle az előzetési díjakat, addig beszélt az aradi Tourbainnak, — ki egyébként méz- és homokban dolgozik — hogy leszállított a helyemről, mielőtt még megmelegedtem volna rajta.

Most napnyugotnak fordítottak. Nagy isten, itt csak nem maradhatok! Éppen szembe üttek az aradi nők áldozatkészségének szünterével, egy egész sor divat- és pipereüzettel. Evről-évre szemtanuja legyek, hogy míg én az ingemet is a haza oltárára teszem, addig ők a férjüket minden pénzért magukra öltik? Ez a ferde helyzet teljesen tarthatatlan; folyton a kirakatokat néztem, s még annyi pénzzel se rendelkezem, hogy egy szimpla antrét vásárolhassak csupasz vállaimra? Ennyi áldozatkészséget még az Áldozatkészségtől sem szabad követelni, mert végre is nő vagyok. És ez az én szoda-dizant gavalálom, aki itt tesz-vesz körülöttem, nem veszi észre, mi forr bennem. Beszédese szemmel úgy néz rám, mintha mondani akarna, hogy láttuk egymást valahol már. Csálódik; valamint abban is csalódott, mikor azt vélte, hogy oda ülök, ahova ő akarja. Eszrevétlenül kinyújtottam a lábamat a parkányon alul. Hogy kapkodott a csollatockja után! Mérté a szokni-távolságot, az uszálomat egész a lábam ujja hegyéig, s persze nem passzolt neki. Megajnáltam, éppen azért vélem magam kötelezettségem az őszinte vallomást tenni, nehogy a művészeket és vezetőket okolják érte, miért hogy nem illeik a helyemre.

Levették, s már azt hittem, hogy Temesvárnak fordítanak, de megnyugvatomra hallottam, midőn ég és föld között lebegtem, hogy Temesvárral szembe nem az áldozat-, hanem a harczra-késztséget fogják állítani.

Igy kerültem a mostani helyemre a vár alatti átalakított helyre, ahol én nekem; ott állottam újjászületésem előtt 40 évvel a várkastán, mint 25 fontos lövegeket szóró ágyú. Oh, akkor még ballottak a beszédeim; én tanítottam az aradiakat imádkozni, s volt is akkor áldozatkészség, nem úgy, mint most. Ime, az egyik lábam nem éri a posztamentumot; éppen egy két ujjnyi paraszthajszál hiányoznék odáig; leszólok a patronusomhoz, huzzon a lábamra egy szegedi papucsot, hogy legalább a sarkára támaszthatam faramt tagjaimat, de az se lát, se hall; újabb bajban van. Testvérem, a harczra-késztség keményelte a székét, s amilyen türelmetlen volt teljes életében, maga alá gyűrte kínjában a tógáját. Most nem tudják, hogyan illeszkedik a helyére, s török a fejüket, hogy nem stimol a mérték.

Előttem mind sürübben csoportosul a nép, s közvetlen alattam különös párbeszéd folyik. A szállásadó bizottság elnöke panaszkodik a drága polgártársaira, hogy az egész világot meghívják az aradi Áldozatkészségének bámulatára, s nincs annyi áldozatkészség, hogy szállást adjanak nekik. Felháborodtam.

Főkapitány ur, — szólak az alatt álló méltóságos alakhoz — öntessen vissza ágyunak, s huzzason fel oda a vár fokára, majd megmutatom én, hogy miként kell Aradon rendet csinálni.

A derék férfi, ki első tekintetre megnyerte rokonsságot, nem vette figyelembe szavaimat; tán nem hallotta, vagy tán nem akarta hallani, mert ez a rend némi ház-reparatúrával járhatna, ami nem tartozik a mulatságosabb dolgok közé.

HIREK.

— Arad küldöttsége a király előtt.

Nagyváradi tudósítónk írja: Az aradi küldöttség, mely Arad megye és Aradváros képviselőiben jelent itt meg Fábían László és Salacz Gyula polgármester vezetésével, általánosságban is igen kitűnő fogadtatásban részesült. Előkelő helyen szállásoltott el, és a vendégszeretet több előnyös helyzetbe kerültek. A nagyobb aktusok előtt tisztelték a két küldöttség a bihari főispán és alispán, a váradi polgármesternél és Schlauch püspökénél, ki megmutatta az ő Felsege részére berendezett lakosztályt is rezidenciájában.

A két küldöttséget a többi város és megye küldöttségével vezette Dörny báró főispán a király elé, és az ezután következő cercle alatt a király csaknem az összes küldöttségi tagokat megszólítással tüntette ki.

Fábían László főispántól a megye gazdasági állapotáról kérdezősködött a Felseg, és a felől tudakozódott, hogy miként fejlődik a város? Szathmáry Gyula alispánhoz egy pár igen nyjas szót intézett a király és csakhamar Vársárhelyi Béla, az „Aradi Közlöny” felelős szerkesztőjéhez fordult, s néhány lekötelező szó után azt kérdezte tőle, hogy a megye melyik részén fekszik a birtoka és hogy közel van-e a városhoz?

Ugyanilyen természetű kérdést intézett Bohus István nagybirtokoshoz, mire Fascho-Moys Sándort és Sterntal beéli birtokost szólította meg.

Igen hosszasan társalgott a Felsege Salacz Gyula Aradváros polgármesterével, kitől első sorban a honvédszaksági kaszárnya állapotáról, majd az új lovassági laktanya építéséről és a gyalogsági laktanya renoválása felől kért felvilágosítást. Erre aztán áttért a kiállítási ügyre, bámulatba ejtve Salacz polgármestert rendkívüli tájékozottságával.

Jánosy Demjén dr minorita rendfőnöktől azt kérdezte a király, hogy egészséges-e? Mire a kitűnő egyházférfi barátai szelid mosollyal kiszéricskéltek a Felseg kegyteljes tudakozódását.

Salacz Gyula gróf miniszterelnök felvilágosítására a küldöttség helyét engedett a többi képviselőnek és az aradiakra nézve a cercle végét ért.

Az udvari ebédre a megye részéről: Fábían László főispán, Szathmáry Gyula alispán és Vársárhelyi Béla; a város részéről pedig: Salacz Gyula polgármester és Jánosy Demjén dr voltak hivatalosak.

A város küldöttségének többi tagjai közül: Hász Sándor kir. tan., Bing Vilmos, Grünwald Ferencz, Vizer Péter és Nikolics Péter, Petrovics Ferencz kanonok-főigazgatóhoz voltak ugyanakkor ebédre hívva.

Az aradi küldöttség tagjai — Jánosy Dömjén dr kivételével — tegnap délután hazaértek Aradra.

— Miniszterek Aradon. Szapáry Gyula gróf magyar miniszterelnök folyó szeptember hó 17-én érkezik Aradra. Kíséretében lesz: Baross Gábor közlekedési és Baquehem mári osztrák kereskedelmi miniszter. A magas vendégeket Fábían László főispán és Salacz Gyula polgármester fogják fogadni a Perronon.

Konopy Sándor meghalt! Ez a levereó hír volt elterjedve tegnap Aradon és keltett méltó feltűnést és részvétet. Fájdalom, a hír valóságnak bizonyult, mint azt egy sürgöny tanúsítja, melyet Budapestről küldtek Konopy nevéhez, aki Aradon időzött. A sürgöny azt mondja, hogy siessen fel Budapestre, mert férje haldoklik. Ez a sürgöny csak enyhítése volt a helyzetnek, mert Konopy Sándor, ki leányával utazott Budapestre, még a vonaton a kupéban meghalt és mint holtat vitték fel Budapestre. Konopy Sándor három nappal azelőtt volt Fábían László főispán vendége, hol a kártyajátékban is részt vett. Ő maga nyilatkozta ki, hogy nagy betegségéből történt felgyógyulása óta ez volt az első nap, amit kedélyesen töltött, és érzi, hogy most már javult egészségi állapota. Mert Konopy Sándor sokat szenvedett gyomor- és idegbajban s ennek gyógyítása végett utazott Budapestre. Ezek a bajok okozták halálát. Konopy Sándor egyike volt a megye egyik legnagyobb birtokosainak, bár birtokának egy részét a közelebbi napokban eladta. Konopy Sándor igen tevékeny részt vett a közéletben, mint Arad megye törvényhatóság bizottságának tagja és több szakszabottságba beosztott erő. — Béke poraira!

A vértanu-szobor mellékalakjainak felállítására, lassan bár, de halad előre. Tegnap más csavárokkal is oda erősítették a szobor márványához a Harczkészséget. Már maga ez az egy alak is olyan imponánsul néz ki a kövön, hogy örömmel tölt el a látása mindenkit. Jiraszek emberei úgy bűnök a nehéz testekkel, mint a himes tojással, mert tudják, minő nagy felelősség nehező rájuk. Mint említettük, Jiraszek sürgönyözött Zalához, pontos megjelölést kérve annak: hova jön egyik mellékalak, hova a másik. Zala utasítása megérkezett s a Harczkészséget ehhez képest helyezték el a szobor keleti oldalára, úgy, hogy az most a főalkalakkal egy irányban fog nézni, noha egész teste csaknem egyenesen áll a keletnek és csak fejfordítása állítja elő az őszhangot a főalkalakkal. Zala György — hir szerint — ma, pénteken fog Aradra érkezni.

Közigazgatási bizottságunk ma tartják szeptember havi ülésüket és pedig a megyei reggel 9, a városi délután 4 órakor.

— A lengyel-egylet és a szoborleleplezés. A budapesti lengyel-egylet Hentaller Lajos úján abbéli kérelemmel fordult a vértanu-szobor-bizottsághoz, hogy óhajtana a szobor-leleplezéshez meghívattani, mert ott az egylet is szeretné magát képviseltetni. Az egylet kérelmének azonnal eleget tettek.

Krivnai Lovócs József, Csánád megye főispánja, a vezetésére bizott megye jelenlegi tisztviselőinek gyermekei számára 2000 ftos ösztöndíj-alapítványt tett. A vallás- és közoktatásügyi m. kir.

miniszter a nevezett alapítónak a tanügy előmozdítását célzó ezen hazafias és áldozatkész tettéért őszinte elismerését és szíves köszönetét nyilvánította.

— A vértanu-szobor története. Az aradi vértanu-szobor története, melyet Szöllösy Károly aradi polgári iskolai igazgató szerkesztett, folyó hó 20-án fog megjelenni.

— Kettős vágány. A kir. államasutak szolnok-ujvási vonalán a második vágányt is kiépítik szeptember 18-ára s így az államasutak fővonala kettős vágányu lesz Ujvászától egész Szajolig.

— A zenede átalakítása. A zenede igazgatósága teljesen átalakította a zenede helyiségét, nem kimélve semmi áldozatot, úgy, hogy a helyiség most már teljesen megfelel a modern igényeknek. Csakis elismerést érdemel az igazgatóság az az ügy buzgósa.

— A lépfene (antrax) járványosan fellépett Szentleányfalván a marhák között. Minthogy a szentleányfalvi jószágok az aradi határba is bejárnak mint igás állatok, a főkapitány rendeletet bocsátott ki, eltiltva Szentleányfalvól úgy a lovak, mint a szarvasmarhák behozatalát. Magában a községben a megyei állatorvos a szükséges övintézkedéseket megtette.

— Az elszállásolási bizottság, mely a szoborleleplezésre érkező vendégeket helyezi el, csak 300 ágyat tudott összehozni a lakosságnál. Kellene pedig vagy négyezer s így az iskolák és más, üres középületek lesznek igénybe véve. Ágyakat a katonaságtól fognak különösen kérni.

— Vállalkozók figyelmébe. Közélebb egy sereg árlejtést tartanak városunkban. A Zrinyi-utca aszfaltozását szeptember 15-én adják ki. A kiküldési ár 1725 ft 58 kr. — A kinostári jószágigazgatóság javitattja a soborsini hídöt, a hídökgut paplakot és az aradi felvigyázó-házat. Árlejtés határideje szeptember hó 25. — Csánád megye új ruhával látja el a szolgasze-mélyzetet. Árlejtés Makón szeptember 29. — Az aradi törvényszék 467 köbméter tüzfűt vett és annak beszállítására nézve árlejtést tart szeptember 19-én.

— Jól mert az omnibusznak ez törte ki a nyakát tegnap. Az erdélyi vonatnál az egyik kocsi úgy tele telt közönséggel, hogy a jármű a Vanicsek-háznál darabokra tört.

— A szárnyas állatok hiányáról már többször írunk komolyan és vigan, de az úgy még mindig és állandóan szorítja a baromfi-huskedvelőket. Napról-napraghangzik a panasza, hogy nem lehet a piacpon szárnyas állatot kapni, mert összevásárolja azokat a vámnál és a piacpon egy társaság, melynek élén Winckler Vilmos és Tyrnauer Henrik állanak, akik pompás üzletet csinálnak, szállítva az aradi olcsó csirkét Budapestre, Bécsebe, sőt Berlinbe is. Egyszerre 3—4 wagon-szállítványt továbbítanak, megfosztva az aradiakat a csibehústól. Természetesen az aprómárhák összevásárlására ez uraknak teljes joguk van s abban őket ki sem akadályozhatja meg, hanem viszont a város közönsége sem húzhat olyan rövidet, mint most. Gondolkozozanak rajta azok, a kik illetékesek a dologban, miként lehetne segíteni ezen a bajon.

— Beteg gyula. A városi nagy gulyában valamennyi szarvasmarha beleesett a száj- és körömfajási betegségbe, a betegség azonban minden egyes állatnál kedvező lefolyású, s remélik, hogy minél hamarabb végeznek a járvánnyal.

— Esküvő. Révész Adolf, az aradcsánádi vasút főkönyveztetője, a szellemestollu tárczáiról, szerdán oltárhoz vezette Link Jetti hölgyet, Lin k Zsigmond tekintélyes aradi polgár szép, finom méltóságú leányát. — Ahhoz a sok szerencsekívánathoz, melyben az új pár minden oldalról részesült, csatlóljak a mi jókívánásunkat is.

— Somogyi László lt. alkaptány, a katonai ügyosztály vezetőjének szabadsgideje ma jött le s ma valószínűleg el fogja foglalni hivatalát az általa kért nyugdíjaztatásig.

— A megbíralt szobor. Eddig ez volt a baj, hogy a vértanu-szobor nem jön Aradra, nem lesz leleplezve. Most, hogy a mellékalak ideérkeztek, okos emberek megindították a bíralatot folyamatát.

Tegnap volt alkalmunk az „Ébredő szabadság” egy bíralatát hallani. Hangzott pedig eképp: —

Nem érnek semmit ezek a budapesti felfújtt művészek. Lám, milyen imponáns nagy rézalakok ezek, és mégis semmi hatást sem tesznek. Miért? Mert nincs — bajusuk. Már mibe került volna annak a művészeknek egy tisztességes bajuszt csinálni? Adták volna oda önteni ezeket az alakokat Honig aradi harangöntőhöz, egyrészt az aradi pénz Aradon maradt volna, s a bizonyára önt nekik tisztességes bajuszt. Nem ér es így semmit!

A műkritikusok kabátot és pantallót vicseltak és állítólag a torony alól valók.

— Hunyadmegyei hírek. Röck Pál Déván a polgármesternek 200 ftot adott át a városi szegények részére. — A bend András méhésetti vándortanító és hó másodikk felében Hunyad megye több helységében — legelőször Déván — elméleti és gyakorlati előadásokat fog tartani. — Csüdör Benedek szászvárosi szolgabírói úrnő nagyvási örölsébe esvén, a nagy-szebeni elmeigőgyintézetbe szállítottott. — A hátszegi vásáron a lönyai ura-

dalom részére vásárolt csikók egyikének rugása az uton hazafelé az uradalmi fiatal kertész halálát okozta. — Az E m k e közgyűlése napján a dévai redout nagytermében rendezett hangversenyen Pogácsnik Guidó saját szponhoniaját adta elő zongorán, Réthi Margit zongorázott és volt ének és szavalat is.

— Egy szakács bosszúja. Azt hinné az ember, hogy ha két szakács összevesz, hát 2 főzőkanállal végez a saját „lovagiasági szabályai” szerint. Azonban ez nem így van. A P o h l Károly szakácsa, meg a Batthyányi Géza gróf szakácsa valanokor összevesztett s a gróf szakács azzal állt bosszút, hogy feljelentette a Pohl szakácsát a 33. hadkiegészítő parancsnokságnál mint katonaszokevényt. A katonaság a nagy inkvizíciót megtartotta, a szegény szakácsot felfűgták, azonban kifűgt, hogy a konyhaművészet e lovagja csak 1870-ben született és így csak 1891-ben jön először katonasor alá. Erre természetesen békét hagytak neki. Most már ő fogja feljelenteni a gróf szakácsot hamis vádaskodásért.

— Egy paraszt Vay Sarolta. Irsa községben el egy öreg leány, ki már emberemlékezett óta legnyűnek van öltözve. Élettörténete a következő: Bodonyi Kajtár Agoston volt főszolgabíró 1829-ben Rákos-Palotáról mint három hetes csecsemőt elvitte az árva Tóth Mariát Irára s ott háznál neveltette. Minthogy azonban leánykorában nem adta ahhoz, kihez férjhez szeretett volna menni, a leány megfogadta, hogy másé nem lesz s ettől az időtől fogva férfiruhát öltött és most is, 61 éves korában, rövidre nyírott hajjal, ködmönben s vastag kesztyűben járó, férfimunkákat végez, sőt a községi előjáróság néha megfogadja éjjeli örneki is.

A Heim-féle hírs Meidinger-kályháról leveleznek a következőket: „Már vártam már alkalmam rámutatni arra, hogy hánál határán túl 65 hazánkiai szorgalmak által mily magas-polzra száltak emelkedni és hogy Bős leghevesebb gyártelepeinek nagy része magyarok kezében van. Erre nézem ismét például szolgált Heim H. temesvári születű hazánkiai, kinek Bécében Meidinger-kályhák, kandallók és központi fűtés-berendezések számára nagyszabású gyára van és aki a dr Meidinger H. tanár által szerkesztett világhírű kályhákát egész Európában bevezette. A gyár a Bős melletti Oberdöblingben van a rakár Meidinger L. Michael-platz 5. és Budapestén Maria-Vérlás-utca Thonet-utvar; azonkívül főkraktárak vannak Prágában, Londonban és Mailandban. Az e cég által úgy intézettek, mint hatóságok és magánok számára szállított kályhák száma öriási és az utolsó 10 évben Ausztria-Magyarországon csak tanútevéseknek közel 4000 drb Meidinger-kályhát szállított. melyből Magyarországra körülbelül 200 darab jött. Vasutak számára körülbelül 180 darab kályhát szállított és ezenkívül hivatalok, hatóságok, kaszárnyák, közösek, követeszek és konzulatok, papíredek, hítközösek, egyházak, templomok, kórházak, jöteköny intézetek, egyletek, gazdaságok, uradalmak és különösen öriási számban magán-vállalatok és maruzások számára. A Meidinger-kályhák, melyeket valódi szerkesztésben csak Heim gyára készít, annyira elterjedtek és ismertek, hogy előnyökkel és jutányossággal kár volna beszélni. Különösen az ugynevezett „Vestár”-típusú és szellőző-kályha az, mely mint a közönséges Meidinger-kályhának telen megjavítása a cég által most óriási formátortatik és előnye által mindentűl gyorsan elterjedt. A cég különben mindenféle ipari, gazdasági és magán-célokra szolgáló fűtés-berendezések felállításával is foglalkozik. Ajánljuk tehát az érdeklődőknek, hogy hozzassák meg maguknak e gyár érlekes képes leírásait és katalógusait, melyeket az bárkinek ingyen megküld.

Közgazdaság.

Vegyes közlemények.

— Zónajegyek általános elarusítása. Már néhány hó előtt a magyar királyi államasutak igazgatósága részéről az utazó közönség kényelme érdekében oly berendezés létesített, hogy a zónajegyek nemcsak a fővárosban, továbbá Bécében és a jelentékenyebb vidéki városokban fennálló városi menetjegyekben, hanem minden nagyobb m. királyi posta- és távirtdahivatalnál és m. királyi dohányszékekben, nemkülönben a nevezetesebb szállodákban is kaphatók legyenek. Ezen menetjegyek előre váltása az utazó közönségre nézve azon nagy kényelemmel jár, hogy áztal az utazás bármikor megkezdhető és azok lebélyezése a személypénztárak részéről az utazás megkezdésekor nem szükség s.

Ezen menetjegyek csupán a várótermekbe, vagy a pályaudvarba való belépésnél a pénztárnoknak, utazásközbén pedig a kasszaöknak előmutatandók, mely utóbbiak a menetjegyeken előnyomatott nap- és hó-számokat átesik. Ezzel elesik ezen menetjegyek használatánál az annyira kellemetlen várakozás a nagyobb állomások személypénztárainál, hol a vonat indulása előtt csaknem mindig nagy tolongás uralkodik.

Minthogy pedig az említett elarusítóhelyeken a menetjegyek tetszés szerinti mennyiségben és a visszautazáshoz is válthatók, ezen jegyek különösen arra is alkalmasak, hogy rokonok, üzleti összekötöttekben álló, vagy egyéb személyek részére, kiknek látogatósa, vagy elővettele kívánatos — előre megküldésének.

Végül felemlítettük, hogy ily jegyek a kassa-oderbergi és az arad-temesvári vasút állomásaira, illetve állomásairól szólólag is válthatók, mely esetekben a menetdíjak az ösztárvólság után egy számítottanak, mintha mindkét vonalrész egy és ugyanazon vasúthoz tartoznék, minél fogva a m. kir. államasutak és a fentemlített két vasút állomásai közti utazásoknál is maximumként csak a XIV. vonalszakasz menetdíja fizetendő.

Ezen alkalmommal az utazó közönség azonban arra is figyelmeztetik, hogy ellenőrzési szempontból úgy az előre váltott szomszédos forgalmu menetjegyek, mint a pályaudvar belépti-jegyek a nagyobb állomásokon a várótermeknél, vagy azok kijáratánál alkalmazott portások vagy egyéb vasuti közegéknél, kisebb állomásokon pedig a személypénztáraknál lebélyeztetendők, mert a szomszédos me-

